

V R T E C .

ČASOPIS S PODOBAMI ZA SLOVENSKO MLADINO.

Štev. 9.

V Ljubljani 1. septembra 1882.

Leto XII.

Drevó pri póti.

Utrújen ter upéhan
Od hóje vžé sem bil;
Pod júblano košáto
Nad césto sem zavil.

Pripékalo je solnce,
Ker póldne je biló;
Zató sem znójin sédel
Pod sénécnato drevó.

Mej listi dróbné ptice
Vesélo žvrgolé,
A veje se bogate
Od jábolk vse šibé.

Tihoten mir je v sénci
In dobrodéjen hlád,
A žéjo mi ngaša
Drevésa zréli sád.

Človéka sem zahválil,
Ki to drevó sadil
In ž njim je mnogo trudnih
Ter žejnih vžé hladil.

In prédno sem se dvígnil
Po césti od ondód,
Obljubil drévje plóдно
Sadíti sem nad pót.

P. Gros.

Zlatolása deklica.

(Česka narodna pripovedka.)

Bil je kralj tolike pameti, da je razumil vse, kar si živali pripovedujejo. Čujte, naj vam povem, kako se je tega naučil. Pride k njemu necaga dne stara žena, prinese mu v košari kačo ter mu reče, naj si jo ukaže v kubinji dobro priréditi; in kadar bode kačo snedel, razumil bode vse, kar koli katera žival govori, bodi si v zraku, v vodi ali na zemlji. Kralju se

je to zeló dopalo, da bode znal, česar nihče ne zna; zatorej podeli starikavej ženici lep dar, a svojemu slugi Mišku ukaže, naj mu speče ribo za kosilo. „Ali, da mi je ne okusiš!“ reče mu kralj, „drugače izgubiš svojo glavo!“

Miško se je zeló čudil, zakaj mu je kralj to tako ostro prepovedal. „Od kar živim,“ rekel je sam v sebi, „nisem še videl take ribe; vsa je podobna kači. In kakšen kuhar bi pač mogel biti, ako ne bi pokusil tega, kar sem skuhal?“ Kadar se je riba uže dobro spekla, vzame kuhar košček in ga dene v usta, ali komaj ga je požrl, uže sliši poleg sebe brneti: „Daj tudi nam malo! Daj tudi nam malo!“ Miško se ozrè, a nikogar ne vidi, razven nekoliko muh. Zdaj zopet zunaj nekdo hripavo gága: „Kam greste? Kam greste?“ In nekoliko drobnejši glas mu odgovarja: „V mlinarjev ječmen! V mlinarjev ječmen!“ Miško pogleda vèn ter ugleda celo trópo gosí. „Tedaj taka je ta riba?“ reče Miško, dene še jeden košček v usta in jo nese kralju.

Po kosilu zapové kralj svojemu slugi Mišku, naj mu osedlá konja, ker se gre malo izprehajat, a tudi on naj jézdí z njim. Kadar tako jézdita po zelenej livadi, poskoči Miškov konj ter zarezgetá: „Hohohoho brate! meni je tako lahko, da bi mogel skakati tudi preko goré!“ — „Tebi je tako lahko?“ odgovori drugi konj, „tudi jaz bi rad skakal, ali na meni sedí stari kralj, in če bi jaz poskočil, padel bi kralj raz mene in bi se ubil.“ „Le naj se ubije! Le naj se ubije!“ odvrne Miškov konj, „namesto starega kralja nosil bodeš mladega!“ — Miško se je temu pogovoru smijal, a to se vé, le na tihoma, ker se je bal, da bi ga kralj ne opazil. Ali tudi kralj je dobro razumil, kar sta si konja pripovedovala, obrnil se je in zapazivši, da se Miško smeje, vpraša ga: „Čimu se smeješ?“ — „Ničemur, Vaše kraljevo Veličastvo! meni je le tako nekaj palo na um,“ izgovarja se sluga. Ali stari kralj je uže sumil o njem, in ker tudi konjema ni hotel verjeti, obrnil je in se vrnil domóv.

Kadar prispéta v kraljevi grad, ukaže kralj svojemu slugi Mišku, naj mu nalije vina v kozarec. „Ali povem ti,“ reče kralj, „da izgubiš glavo, ako ne natočiš povse polnega kozarca in pa, ako preliješ!“ Miško vzame vré z vinom ter začné nalivati. V tem sti prileteli skozi okno dve ptici v sobo ter sti druga drugo podili. Ptica, ki je bežala, imela je v kljunu tri zlate lasé. „Daj jih meni,“ reče druga ptica, „ker so moji!“ — „Ne dam ti jih; jaz sem jih pobrala,“ reče prva. — „Ali jaz sem jih ugledala, kadar so padli, ko se je česala zlatolása deklica; daj mi vsaj dva!“ reče druga. — „Niti jednega ne dobódes!“ odgovori prva. V tem poletí druga ptica za prvo ter jej ugrabí las. Dokler sti se ptici trgali za las, imela je vsaka v svojem kljunu po jeden las, a tretji je padel na tla. Kadar je las na tla padel, lepó je zazvenelo. V tem hipu se je obrnil Miško za zlatim lasom in pretil vino. — „Izgubil si glavo!“ reče mu kralj; „ali jaz ti hočem biti milostív, ako mi pripelješ zlatoláso deklico, katero vzamem za svojo kraljico.“

Da bi Miško ohranil življenje, moral je iti po deklico, da-si ni znal, kje naj jo išče. Osedlá si konja ter otide po svetu. Tako jezdèč, príde do velikega gozda in ugleda, kako ob poti grm gorí. Zažgali so ga bili pastirji. Pod grmom je bilo mravljišče in vanj je letelo brez števila isker; a mravlje so hitele, da bi rešile svoja jajca. „Oj, pomózi nam, Miško, pomózi!“ prosile so mravlje žalostno; izgorímo, in tudi naši mladiči, ki so še v jajčecah.“

Miško skoči brž raz konja, izpodseče grm in pogasi ogenj. „Kadar bodeš česa potreboval, spomni se nas, in mi ti takój pomóremo,“ rečejo mu mravlje.

Miško jezdi dalje skozi véliki gozd, dokler ne prijezdi do visoke jelke. Na vrhu drevesa je bilo vranje gnezdo a na zemlji pod drevesom bila sta dva mlada vrániča, žalostno vriščajoč: „Oče in mati sta nama odletela, a midva naj si iščeva sama hrane, da-si siromaka niti še leteti ne znava. Oj, pomózi nama, Miško, pomózi, ter nama daj jésti, drugače pogineva od gládí!“ Miško ne pomišlja dolgo, nego poseče svojega konja in nahrani s konjskim mesom gladna vrániča. „Kadar bodeš česa potreboval,“ krókata vrániča veselo, „spomni se naju in midva ti pomoreva.“

Zdaj je moral Miško peš potovati dalje. Dolgo je hodil skozi gozd, a kadar je naposled prišel iz gozda, ugledal je pred seboj veliko morje. Na obrežji tega morja sta stala dva ribíča in se prepirala. Vjela sta v mrežo veliko zlato ribo in vsak bi jo rad imel sam. „Moja je mreža, moja je riba!“ A drugi zopet: „Malo bi ti koristila mreža, ako bi ne imel moje ladije.“ — „Kadar drugíč vjamemo tako ribo, potlej bode tvoja!“ — „Nečem takó! ti rajši čakaj, dokler vjamemo zopet drugo, a to ribo daj meni!“ — „Jaz vaju poravnam,“ reče Miško, „prodajta meni to ribo, dobro jo vama plačam in potlej si delita denarje vsak na polovico.“ Miško jima dá vse denarje, kar jih je bil dobil od kralja na pot, a sebi ne obdrži niti krajcarja. Ribíča sta bila zadovoljna, ker sta tako dobro prodala ribo, a Miško izpusti ribo zopet v morje. Veselo se izgubi riba v globoko morje, ali kmalu se zopet prikaže ne daleč od morskega obrežja, pomolí glavo iz vode ter izpregovori: „Kadar bodeš česa potreboval, Miško, spómni se mene in takój ti pomórem.“ Riba to izgovorivši, izgine pod vodo.

„Kam greš?“ vprašata ribíča Miška. „Grem iskat kralja zaročnice, zlatoláse deklice, ali ne vem, kje jo najdem,“ odgovori Miško. „Oj, to ti midva lahko povéva,“ rečeta ribíča, „to je Zlatoláska, hči kralja v steklenem gradu ondú na ónem otoku. Vsaki dan, kadar nopočí jutro, češe Zlatoláska svoje zlate lasé; a lasjé se jej tako svetijo, da se od njih zártija dela po nebu in po zemlji. Ako hočeš, midva te sama prepeljeva do otoka, ker si naju obvaroval daljšega prepira. Ali pázi se, da izbereš pravo deklico; kajti kralj ima dvanajst hčérá, a samo jedna mej temi ima zlate lasé.“

Kadar je bil Miško na otoku, takój je šel v stekleni grad, da bi prosil kralja, naj bi dal svojo Zlatolásko za ženo njegovemu gospodarju. „Dam mu jo!“ odgovori kralj, „ali poprej jo moraš zaslužiti; v treh dneh moraš namreč zvršiti tri opravila, katera ti jaz ukažem. Zdaj idi in se oddahni do jutri, ker si truden in ti je treba počitka.“

Druzega dne mu reče kralj: „Moja Zlatoláska je imela nanizane bisere okolo vratu, ali vrvica se je pretrgala in biseri so se razsuli v visoko travo na zeleni livadi. Vse te bisere mi moraš pobrati, ali gledaj, da ti niti jeden ne bode manjkal!“

Miško gre na livado, katera je bila zeló široka in dolga, poklekne v travo in začne iskati bisere. Iskal je in iskal, ali niti jednega zrnca ni mogel najti. „O da bi tukaj moje mravlje bile, one bi mi lahko poiskale izgubljene bisere!“ vzdahne Miško. — „Evo nas, da ti pomóremo!“ zasliši Miško

in obrniviši se, ugleda brezbrojno število mravelj. „Kaj želiš od nas?“ vprašajo ga mravlje. — „Vse bisere moram poiskati na tej livadi, ali jaz ne najdem niti jednega zrnca,“ odgovori Miško. — „Samo malo potrpi, in mi ti jih poberejo,“ rečejo mu mravlje. Ni trajalo dolgo, in mravlje prinesó Mišku vse bisere, da mu ni bilo treba drugega nego nanizati jih na vrvice. In ko je hotel Miško vrvico užé zvezati, prišepetá še jedna mravlja, katerej je noga izgorela v grmu in mu reče: „Počakaj še malo, Miško, tukaj imaš še jedno zrnce!“

Kadar je Miško prinesel kralju bisere in jih ta prešteje, manjkalo ni niti jednega zrnca. „Dobro si opravil!“ reče mu kralj; „jutri ti dam drugo delo.“ — Druzega dne pride Miško h kralju in kralj mu reče: „Moja Zlatoláska se je kopála v morji in izgubila zlat prsten; tega mi moraš najti in prinesiti!“ — Miško otide k morji ter hodi žalosten po obrežji. Morje je bilo mirno in čisto, ali tako globoko, da Miško ni mogel videti na dno, kam li, da bi našel prsten. „O da bi bila tukaj moja zlata riba; ta bi mi izvestno našla Zlatoláskin prsten!“ V tem se nekaj zablestí v morji in iz globočine se vzdigne zlata ribica ter pride na površje vode. „Evo me, da ti pomórem! Kaj želiš od mene?“ — „Poiskati moram v morji zlat prsten, a ne vidim niti dna.“ — „Srečala sem ravno veliko ščuko, katera je nesla na hrbtu zlati prsten; potrpi samo malo in jaz ti ga prinesem.“ Trajalo ni dolgo in riba se vrne iz morske globočine ter prinese Mišku ščuko z zlatim prstenom.

Kralj je Miška zopet pohvalil, ker je svoje delo tako dobro zvršil. Reče mu: „Ako želiš, da dam svojo Zlatolásko tvojemu kralju za ženo, moraš mi prinesiti mrtve in žive vode, ker ju potrebujem.“ Miško nevedoč, kje bi dobil take vode, šel je, koder sti ga nogi nesli, dokler ne pride naposled v velik črn gozd. „O da bi bila tukaj moja dva vrániča, ona bi mi izvestno znala povedati, kje dobódem take vode, kakeršne želí kralj!“ V tem trenutku zašumi nekaj nad njegovo glavo, a on pogleda v visočino ter zapazi svoja dva vrániča. „Evo naju, da ti pomóreva! Kaj želiš od naju?“ — „Kralju moram prinesiti mrtve in žive vode, ali jaz ne vem, kje je naj iščem!“ „Ta voda je nama dobro znana; samo malo potrpi, takój ti je prineseva.“ Trajalo ni dolgo in vrániča prineseta vsak po jedno bučo vode; v jednej buči je bila mrtva, a v drugej živa voda. Miško je bil zeló vesel, da je bil tako srečen, in nesel je vodo v stekleni grad. Kraj gozda je stala velika jelka, na jelki je bila pajčevina in v pajčevini je sedel velik pajek, ki je srkal kri iz ugrabljene muhe. Miško vzame bučo z mrtvo vodo, pokropí ž njo pajka in ta se takój zvrne mrtev na tla. Potem pokropí muho z živo vodo, muha se takój oživí in osvobodivši se pajčevine, vzletí v zrak. „Tvoja sreča, Miško, da si me izvél iz pajčevine,“ zabrní muha, „kajti brez mene bi ti težko uganil, katera izmej dvanajsterih kraljevih hčérá je Zlatoláska.“

Kralj videč, da je Miško dobro zvršil vse tri naloge, katere mu je dal, reče mu: „Dam ti Zlatolásko, ako si jo sam izbereš.“ To rekši, pelje ga v veliko dvorano, v katerej je bila velika okrogla miza, okolo katere je sedelo dvanajst prekrasnih deklic, ki so bile vse jedna kakor druga. Vse so imele zavezano glavo z robcem, ki je bil bel kakor sneg, a robec je segal do tal, tako da se ni moglo videti, kakšne lasé ima katera deklica.

„Evo ti mojih hčera!“ reče mu kralj „ako uganeš, katera med njimi, je Zlatoláska, takój jo smeš odpeljati s seboj; ako pa ne uganeš, katera je, šel bodeš brez nje k svojemu kralju!“ Miško od velicega strahú ni vedel, kaj bi začel. V tem mu zabrní nekaj na uho: „Bz-bz! pôjdi okolo mize in jaz ti pokažem Zlatolásko.“ Bila je to muha, katero je oživel z živo vodo. „Ta ní, ta ní, ta tudi ní, niti ta ní — — ta je Zlatoláska! To mi daj, o kralj, da jo odpeljem za ženo svojemu gospodarju!“ — „Uganil si!“ reče kralj, a Zlatoláska takój odgrne robec z glave in zlati lasjé se jej vsipljejo do tal ter se blesté kakor jutranje solnce, da Miško niti gledati ni mogel vanje.

Zdaj odkáže kralj svojej hčeri bogato doto, kakor se to pristoji kraljevej zaročnici, in Miško jo odpelje svojemu gospodarju. Staremu kralju so oči zasijale od velike radosti, kadar je ugledal svojo zalo zaročnico; skakal je od velikega veselja kakor otrok ter je takój ukazal, da se pripravijo velike gostí. „Hotel sem te zaradi tvoje neposlušnosti obésiti na vešala, da te vrani snedó,“ reče kralj svojemu slugi Mišku, „ali ker mi si pripeljal toli lepo zaročnico, dal te bodem le s sekiro umoriti in potem pošteno pokopati!“ Kadar so Miška umorili, zaprósi Zlatoláska starega kralja, naj jej podarí mrtvega slugo, a kralj, katerí ni mogel ničesar odbiti svojeje zaročnici, dal jej je mrtvo Miškovo truplo.

Kadar so jej prinesli mrtvega Miška, priloží Zlatoláska glavo k telesu, pokropí ga z mrtvo vodo, in glava se takój vzraste s telesom tako, da ní bilo več poznati, kje mu je bila odsekana. In kadar ga je Zlatoláska pokropila z živo vodo, vzdigne se Miško, kakor prerojen, čvrst, vesel in mnogo mlajši in lepši, nego li je bil poprej. „O kako sem trdo spal!“ reče Miško in si tare oči. — „Zna se, da si trdo spal,“ reče mu Zlatoláska, in če bi mene ne bilo, spal bi bil na vse vèke!“ Stari kralj videč, da je Miško zopet oživel ter je zdaj še mnogo mlajši in lepši, nego li je bil poprej, poželi tudi on se pomladíti. Takój zapové, naj tudi njega umoré in potlej z óno čudno vodo pokropé. Umorili so ga in kropfli z živo vodo, dokler niso vso potrošili; ali glava mu se ni nikakor htela vzrasti s telesom; še le takrat, kadar so ga začeli kropiti z mrtvo vodo, prirasla mu je glava k telesu, ali kralj je ostal mrtev, ker niso imeli več žive vode.

Bodi si, da ni mogla ostati kraljevína brez kralja, in ljudstvo ní imelo nikogar tako pametnega, da bi razumil to, kar govore živali, izbrali so si Miška za kralja in Zlatolásko za kraljico.

V. M.

Poučna basen.

Dečki so se igrali pri ribnjaku, v katerem je bilo polno žab, in kadar koli je katera pomolila glavo iz vode, takój so zagnali kamen vanjo, da se je uboga žival takój zopet skrila v vodo.

„Páglovci!“ vikne jim starikava žaba iz vode, „mar ne umejete, da to, kar je vam zabava in igrača, to je nam smrt?“ —

Šaljivcu je šala igrača, a ónemu kogar zadene, večkrat globoka rana, ki se le težko zacéli.

— č.

Mongolci.

V začetku srednjega veka poplavili so različni divji narodi malo ne vso Evropo ter razširjali strah in grózo povsod, koder koli so se valile čete teh grozovitih divjakov. Največja nevarnost vsemu omikanemu svetu v Aziji in v Evropi pretifa je v trinajstem stoletji od grozovitih Mon-

Bitka pri Legnici 1241. leta.

golcev, kateri so iz Azije 1224. leta prvič prilomastili v Evropo. Pripoveduje se, da so ti divjaki ob Kineških mejah si zaprisegli, da ne nehajo popraj od svoje grozovitosti, predno ne bode njih mogočni glavar Čingis-kan gospodoval vsemu svetu. Zatorej so na vse strani razpošiljali svoje poveljnike z divjo vojsko, ki je strašno razdevala, kamor koli je prišla. Siloviti Čingis-kan je umrl 1227. leta in njegovi sinovi in vnuki so si velikansko mongolsko državo razdelili med seboj. Pri tej delitvi je dobil Batu-kan, Čingiskanov vnuk,

dežele ob kaspiskem in hvalinskem morji in kolikor si jih je še mogel sam osvojiti v Evropi. Leta 1240. prilomastil je Batu-kan v Evropo ter je grozovito razsajal po Ruskem in Poljskem, a 1241. leta pridrl je tudi na Česko. Ko so bili Mongolci v zeló hudej bitki na tako zvanem Dobrem polji (Wahlstatt) blizu Legnice zmagali šlezkega vojvodo Henrika, kateri je z deset tisoč kristjani junaško poginil na bojišču v dan 9. aprila 1241. leta, pokaže se na českej meji hrabri kralj Večeslav, voděč 40.000 pešcev in 6000 konjikov. Azijatski divjaki si niso upali napasti tolikega števila izurjenih vojakov, nego skušali so, da bi je obšli in od drugod prodrli na Česko. Ali vsi pótje skozi zaraščene gozde ob meji so bili dobro zadelani in še le za tri tedne so se prerili na Moravsko, kjer so neusmiljeno plénili, morili, požigali in pustósili. Ljudje so popuščali svoja domovišča ter bežali v gore, da bi si saj življenje oteli. Tu je Večeslav z novo vojsko prišel za njimi in jih zajel pri Olomuci, katerega so ravno oblegali. V zeló krvavem boji, v katerem se je najbolj odlikoval česki poveljnik Jaroslav Sternberški, bili so Mongolci tako strašno tepeni, da so zapustili Moravsko ter se podali proti Ogerskej, kjer so se zopet združili z glavno vojsko Batu-kana ter šli preko Srbije in Bogarske nazaj na Rusko, kjer se je Batu-kan s svojo grozovito vojsko utaboril ob dolenjej Volgi. Tu si je sezidal svojo prestolno mesto Saraj in od tod gospodoval po širocem ruskem svetu od Urala tja do ustja reke Dunava. Iz Saraja je Batu-kan razpošiljal čete po svojej obširnej državi, da so strahovali potlačeno ljudstvo ter pobirali davek. To novo mongolsko cesarstvo so imenovali „zlató herdo.“ Jaroslav II., véliki knez v Vladimiru ter vsi drugi ruski knezi so se morali poklonit mogočnemu poganskemu kanu, kateri jim je kot najvišji vladar novič podelil njihove deželice, a kdor je bil pri njem v največej milosti, tega je imenoval vélikega kneza. Krščanski knezi prišedši v Saraj morali so darovati poganskim malikom ter ponižno poklekovati pred silovitim Batu-kanom. Pobožni ernigovski knez Mihael, kateri se je branil moliti krive bogove, bil je pri tej priči ob glavo dejan. Posamezne mongolske čete so še vedno počenjale silovitosti z ruskim ljudstvom, katero je strašno trpelo posebno takrat, kadar so prišli Mongolci davek pobirat. Ruska je bila celih 200 let pod vladarstvom divjih Mongolcev.

— 6.

—*—

Obljuba dolg děla.

Bilo je 1855. léta, kadar je strašna kolera uže drugič morila po našej deželi. Tu in tam je razne kraje takó nemilo pritiskala, da so ljudjé po nekaterih hišah vsi pomrli in da je potem prišlo iménje v tuje roke. Groza je bilo in strah.

Kadar Bog človeški rod z jednacimi boleznimi tepe, tedaj se ljudjé nekako *plaho ozirajo in s potrjim srcem pohajajo*. Nikdar ní slišati, da bi pijanci kričali po krémah ali ponočnjaki prepevali po vaséh in cestah. A katerega bi to res ne pretresnilo, ako ljudi, ki so nekoliko ur poprej bili še zdravi in čvrsti, vidi skóraj potem ležéce v mrtváčnici, kamor so jih prinesli uže trde in hladne! Rodovina je zdaj še zdrava in vsa vkupe, a predno preteče nekaj časa, jáme se ta ali ón od krča zvijati, kakor ljuta kača, ako stopiš

nánjo, ter izdahne svojo dušo v mukah. V tacih bedah se ljudjé še spominajo Boga, prosèè ga, vzdihajóè k njemu in mu obljuje delajóè. A kar èlovek obljubi, to je dolžan tudi storiti. Naj vam zatorej, otroèièi ljubi! povém neko resnièno dogodbo.

Kakor smo uže poprej dejali, 1855. léta je grozovita kolera bila tudi v nekej vasi na Notranjskem. Tam naglo vzbóli gospodar in poprosi, da bi mu šli po duhovnika, naj bi ga izpovedal in pričéstil (obhajal). Duhovnik, da-si neprestano klican od bolníka do bolníka, naglo pride k njemu. Kadar se je bil izpovedal in pričéstil, ostane duhovni pastir še nekaj časa pri bolniku, ki je vzdihoval in jeèal. Kadar mu krè nekoliko odlóže, izpregovori kmet: „oèe duhovni! prosim vas, molíte záme, da zopet ozdravim. Èe mi Bog povrne blago zdravje, to hoèem na svojej njivi pri léšèevji poleg ceste sezidati lepo kapelico na èast Matere Božje.“ Duhovnik mu to odsvétuje, ker ga je morda poznal, in mu velí: „oèe! ne bodi obljuje, èe ne mislite res tudi storiti, kar obétate. Obljuba dolg déla. Nikdor nij siljen obétati ničesar; ali kdor kaj obljubi, treba da zvrší, kar je obljubil, ako nehèe imeti smrtnega greha.“ A mož je vender obétal in obétal, sezidati kapelico, ako se mu povrne zdravje.

Res je prebólel, in kadar je malo okréval, začél je takój pesek in kamenje voziti na njivo pri léšèevji. Sosedí, vrlo blagi ljudjé, vidèèi, da sám ne bode mogel vsemu kàj, ker je bila v dolgéh jako opešala njega še pred nekaterimi léti rodovita in dobra zemlja, ponudijo mu roké in tudi novce k zidanju reèene kapélice; ali on tega nij hotel vzprijeti. Zató se je zgodilo, da je kamenje s peskom vred kacih deset let ležalo na mestu, a kapelice še nij bilo.

Potem se je mož vrgel v pijaèo, posebno v žganje, zaradi èesar mu je gospodarstvo hiralo od léta do léta. A videti je bilo, da ga je storjena obljava zeló pekla na vésti, kajti vselej se je odkril in priklonil, kadar koli je šel mimo navoženega kamenja. Ali žganjepívec néma toli svete stvarí, da bi se je ne odrekel žganju na voljo. Tak je bil tudi ta kmet. Nekoliko dníj pred sv. Nikolájem, ki dobrim otrokom zveèér nosi darí, prodá še óno kamenje, katero je ležalo na njivi, ter zánje dobode nekaj grošev, in si reèe prínesti žganja, — kajti kúp je bil storjen v krèmi srédi njega pivskih bratcev. A vender ga je še zdaj pekla vést, ker se je vselej pokrižal, kadar koli je stekleníèico nesreènega žganja k ustom nesel.

Kadar se tukaj malo napije, a ne èrez mero, odrine domóv, in pride mimo kamenja, pred katerim sname klobuk, pripogne koléni ter nekoliko postóji, kakor bi se s tem kamenjem razstajal na véke. Potem se iz nova odpóti, ali ne domóv, nego v drugo krèmo, kder poklièe mérico vina. Nekoliko izpije in posedí, a skoraj začúti, kakor bi ga nekaj slabílo. Zatorej gre vèn, ali uže na pragu véžnih vrát se zgruzi, in — mrtev pade na zémldjo. Ljudjé so se trudili, da bi ga zopet oživili, a vse je bilo zamán: kar je mrtvo, mrtvo je.

Te žalostne a resniène dogodbe, otroèièi dragi! nijsem povedal zató, da bi grajal ubozega kmeta, ki se je uže sam odgovarjal pred stolom božjim, nego samó zató, da tudi ví, predno storíte kakšno obljubo, vselej dobro premislite, ali boste mogli zvršiti, ali ne, kar ste obljubili. Vedno vam naj bodo na umu težke besede: obljuba dolg dela!

Ivan Borštnik.

Vélíka kneževína Erdeljska.

Na vzhodu avstrijsko-ogerske monarhije vzdiguje se iz nizke raváni reke Tise in dolenjega Dunava višava, majhena sicer po velikosti, a vender dosti bogata gledé njenih prirodnih lepot in zakladov. Od vseh strani

Erdeljski Sasi.

jo oklepajo vzhodni Karpati s svojimi razrastki in predgorji. To je vélíka kneževína Erdeljska, ki jo smemo v resnici imenovati krasno deželo našega cesarstva. Velikih ravnin ta dežela nima, ker je skoraj vsa preprežena z gorovjem, a toliko več ima lepih, vzlasti proti vzhodu odprtih dolin. Goré so pokrite z zelenimi gozdi, ki preprezajo deželo na vse strani. Da-si je

Erdeljska zeló gorata, vender se sme imenovati rodovita deželá. Ker ima mnogo košeníc in travnikov ter dokaj dobrih pašnikov, zato se Erdeljci pečajo bolj z živinorejo nego s poljedelstvom. Reke in potoci namakajo zemljo ter lepoticíjo deželo. Na osojnih brdih raste plemenita trta in cvetè ovočno drevje, da je veselje gledati; a po dolinah raste pšenica, rž, turšica i. t. d. V posebnej obilosti pa nam daje Erdeljska kaméne solí in mineraličnih prirodnin, kakor: železa, svinca, srebra in zlatá.

Prebivalci Erdeljske kneževíne so po narodnosti zeló namešani. Tu živé Rumunci ali Valahi, Magjari, Sikulci, Nemci, Armenci, Bolgari, Čehi, Slovaki, Rutenci, Grki, Cigani in Židje. Nemški naseljenci, takó imenovani Sasi iz 13. stoletja, katere vam denašnja podoba kaže, imajo tù svojo največjo nemško naselbino ter so najbolj na jugu in severovzhodu razširjeni. Magjarski Sikulci se pečajo večinoma s strojarstvom, a pridne Rumunke predejo in tkó volno od svojih ovac za narodno obleko.

Erdeljska kneževína se delí užé davno na tri glavne pokrajine: 1) Saska, 2) Sikulska in 3) Magjarska pokrajina. — V Saskej pokrajini leží Sibinj, glavni kraj nemških Sasov sè 20.000 prebivalci; dalje Braševó (Kronstadt) sè 30.000 prebivalci, največje in prvo obrtnijsko in kupčijsko mesto v deželi, ki ima zalo gotiško cerkev iz 14. stoletja, ter podeláva železo in baker, dela papir, sukno, platno in úsnije. Braševska okolica, po kateri prebivajo Nemci in Rumunci, prekrasna je, in se imenuje Burca, po potoku Burca, ki se izliva v Olto. Tù naj še imenujemo Medjaš, ki je središče kmetijstva in vinstva.

V Sikulskej pokrajini (na vzhodu) leží Sikulcev jedino mesto Moroški Novi trg (Maros-Vasarhely) sè 10.000 prebivalci. V obližji tega mesta se pridela mnogo vina, ovočja (sadja) in tobaka.

V Magjarskej (pravilnejše rumunskej) pokrajini leží Kološ (Klausenburg), ki šteje 30.000 prebivalcev. To mesto je glavni sedež imenitnejših erdeljskih rodovin in rojstni kraj kralja Mat. Korvína. Ima lepo gotiško cerkev ter mnogo občnih vzrejalíš. V tej pokrajini naj omenimo še Maros-Ujvar, kjer so največje soline te dežele.

Iv. Tomšič.

Vevecica in polh.

Če pokličejo svoja otroka: „Jurče! Katarinka! Kje sta? Prekrasno jutro je danes! Napravita se, gremo v gozd lešnikov brat.“ — Jurče in Katarinka plésnetá v roki od veselja ter skočita v kot pó očetovo zakrivljeno palico, da bi si ž njo pritegovali leskovino.

Otroka pojóč in skakajoč, kmalu dospeta z očetom v bližnji gozdíč ter začné iskati in brati lešnike. Tako ídoč, pridejo do nekega hrasta, pod katerim je bil nakupičen velik kúp lešnikovih lupin. Otroka zavpijeta: „Glejte, oče! Tukaj je že nekdo pred nami bil ter je bral in jedel lešnike, zato jih pa mi ne moremo mnogo nabrati.“ — Oče rekó: „Res je, da je nekdo tukaj pred nami lešnike nabiral in jih jedel, nu kdo je ta, to vama hočem takó razjasniti.“

Vsi trije sedejo pod hrast v senco in oče začne pripovedovati: „Daleč od nas v nekem skritem gozdiči, za katerega še ljudje niso dobro znali, živel je veverica, hranila se ob lešnikih in jih tudi nabirala v svoj hram za zimo. In da-si v obližji nikoli ni videla kake druge veverice niti človeka, ki bi bil nabiral lešnike, zapazila je vender s časoma, da je lešnikov vedno manj ter nekdo mora biti, ki jih nabira. Sklene zatorej, odslej vsaki dan zgodaj vstati in stražiti toliko časa, dokler ne najde tatú. Užé drugi, tretji dan zasliši, da tam po suhem listji nekaj šumi. Hitro si otare zaspane oči, da bi bolje videla, kaj je, in res, kmalu ugleda velikega, debelega polha, kateri nese polne bisage lešnikov ter hití ž njimi na neki votli hrast, ki je imel od zgoraj večjo, a od spodaj nekoliko manjšo luknjo. Polh zleze pri gorenjej luknji z bisagami vred v votli hrast ter ga potem ves dan ni bilo več videti.

„Otroka moja! povedati vama moram, da polh v hrastovem ali pa bukovem duplu po dnevi spi ter samo po noči gre ven, da si poišče hrane. Zato je bila veverica tudi družega dne na straži in se kmalu prepričala, da tat, ki jej krade lešnike, nihče drugi ni, nego ta polh. Kaj naj stori uboga sirota? Nekoliko sta si v rodu s polhom, ker glodalca sta oba; ako pa stvar ostane takó, kakeršna je, pobere jej polh v kratkem lešnike vse, in kaj potem na zimo? Misli in misli, naposled se tudi nekaj izmislí. Sklene polha zazidati v njegovem lastnem hramu. Zatorej takój družega jutra, ko je polh zlezel v svojo luknjo, da se odpočije, začela je veverica nabirati lešnike in jih metati pri gorenjej luknji v polhov hram. Polh je užé spal, ali takój se prebudi. Malo ga je zbolelo, ker so lešniki padali naravnost na njegovo modro glavo. Ali videč, da padajo lešniki, otare si solzé, umakne se nekoliko bolj v kot ter pusti, da padajo lešniki v sredo njegove sobe. Veverica je brala in metala lešnike ves dan v polhovo stanovanje, ter je sklenila jih tako dolgo metati, dokler do vrha ne napolni luknje, misleč, da bode potem oproščena tega nesramnega tatú. Kadar se na večer prebudi polh, sladko se nasmee in si pogládi brado, videč polno sobo lepih lešnikov. To noč ni šel nikamor iz doma, ostal je v svojem hramu ter lepo mirno in brez trpljenja jedel lešnike, a lupine je izmetaval pri spodnjej luknji iz votlega hrasta. To, kar mu je preostajalo, spravljal si je v kot za zimo. Veverica je bila na straži zvečer, bila je na straži zjutraj ter gledala, kdaj pride polh iz hrastovega dupla; ali polha ni bilo več iz hrasta. To je veverico zeló veselilo ter je sklenila, da polhov hram do vrha napolni in zazida. Tako je nosila in metala neprenehoma lešnike v duplo, in ko jej je lešnikov nedostalo, nosila je zreli kostanj in žir, ali vse zamán, do vrha le ni mogla napolniti hrastovega dupla. Napenjajoč se od dne do dne s preobilno nošnjo, prehladila se je in poginila. A polh videč, da mu hrana ne kaplje več v njegov hram, moral si je zopet kakor poprej sam iskati potrebne hrane.

„Otroka moja! tudi v tem hrastu, pod katerim sedimo in pod katerim vidite tolik kúp lešnikovih lupin, prebiva polh. Ali ta se sam hrani, ker gotovo ni več tako zavidne veverice nikjer na svetu, kakor je bila ta, od katere sem vama zdaj povedal.“ — Jurče in Katarinka vzklikneta: „Ha, ha, ha! to je bila pač modra veverica! vrgla je polhu sekiro v strd, to mu je kvare naredila! Kaj ne oče? Tu se pač podá óna naša prislovica, ki pravi: „Kdor drugim jamo koplje, sam pade vanjo.“ —

„Tako je,“ rečejo oče, „ali zapomnita si tudi to: Veverici podobni so tudi ljudje, kateri zavidajo svojega brata ali soseda, ako mu je Bog naklonil boljše zdravje, obilnejše moči ali pa večje bogastvo, ter mu o vsakej priložnosti kažejo to svojo zavist s tem, da mu stavijo vsakeršne zapreke in zlobne nakane. Ali vse to jim ne koristi nič ter le sebi samemu škodujejo.“

Vsi trije se dvignejo ter grede s polnimi žepi lešnikov proti domu.

D. K.

Božja šiba.

Matijček reče necega jutra očetu: „Ne umejem, zakaj Bog ljudi tudi s svojo ostro šibo svari in opomina, saj sem užé večkrat slišal vas, da je bolje ravnati z lepim, nego li z grdim. Ljudjé bi se po mojih mislih raje pokoravali in vračali na pot pravice in resnice, ako bi jim Bog grešno srce gladil z ljubeznjivo in dobrotljivo roko.“

Oče hiteč tedaj po opravkih, niso utegnili odgovoriti.

Tù stopijo mati v sobo ter rekó Matijčku: „Idi na pašnik ter nasekaj tam vèjevja, zloži in povéži ga v butarice. O póludne se vrni domóv in ako si napravil, kar sem ti ukazala, dobodeš za kosilo dobro mlečno kašo.“

Matijček otide s sekirico. Ali o žarkem solnci mu se ne ljubi delati. Leže v senco ter také-le prevdarja: „Ako delam ali ne, mati bodo skuhali kašo, saj me z doma ne vidijo, kaj počnem. Ko pojém kašo o póludne, lahko rečem, da zaradi vročine nisem mogel sekati.“

O póludne pride Matijček domóv. Mati ga vprašajo, če je dodelal. Matijček si ne upa lagati, zatorej reče: „Nisem nè!“ V tem trenotku pridejo oče ter pravijo: „Ni mu treba dati kosila, kajti kdor ne dela, naj tudi ne jé. A tebi, Matijček poveni, da te bodem zvečer ostro kaznil, ako ne dodelaš, kar so ti davi mati ukazali.“

Strogi ukaz očetov je Matijčku pregnal vso lenobo. Sredi po póludneva je užé dovršil delo. Domóv prišedši poprosi kosila, ki mu ga mati radi dadó, preverjeni, da je napravil butarice. In ko je ravno obedoval, stopijo oče k mizi rekoč: „Davi ti nisem utegnil odgovoriti na tvoje vprašanje, a zdaj, menim, si lahko sam odgovarjaš. Ko so ti mati z dobrotljivostjo ukazali delati, nisi hotel, ko sem ti pa jaz s strogostjo zaukazal, ubogal si me. Ravno také bi tudi človek Boga ne slušal, ako ne bi Vsemogočni tu in tam zažugal s svojo ostro šibo.“

Jos. Gradčan.

O začetku.

Brodovčevi profesor, jako učen in priljuden mož, prišel je vsako leto v svoj zavičaj na oddih. Rad se je pogovarjal s priprostimi kmeti; pod domačo lipo je posedal in se razgovarjal z njimi.

Necega praznika po póludne sedi s tremi kmeti v senci. Govoré o marsičem; slednjič se njih govorica zasukne k šolam in učenju.

Kamenár dé: „Gospod profesor, vi ste bili v raznih šolah, najrazličnejše knjige ste imeli v rokah in ste poslušali različne učitelje; povédite nam, katero učenje se vam je zdelo najteže!“

Profesor je govoril premišljeno in modro, kadar je govoril.

A predno odpré gospod usta, da bi povedal svojo misel, zabesedi Jasénovec: „Kaj bi take reči povpraševal! Branju se privaditi je najteže.“

„Jasénovec, vi ste jo pogodili,“ pritrdi profesor. „Marsičesa sem se učil in si utepal v glavo najtežje stvari, a po resnici lahko rečem: vsega kar znam, bi se naučil lahko sam, če tudi s težavo; a nikdar bi se brez učitelja ne bil navadil slovkovati. Tu mora biti kdo, da kaže dečku: „To je črka *a*, to črka *b* itd.“ Priučivši se deček branju, dobi v roke ključ, ki si ž njim odprè zaklad vsaktere knjige. S tem ključem v roci hodí pridni deček lahko po vseh shrambah velikanske in prekrasne hiše, ki se jej pravi hiša znanosti in umetelnosti. Resnica je: da imaš le začetek, pa si dober.“

„Saj drugače,“ seže Stanovnik v besedo, „ni tudi pri nas poljedelcih. Če si hočem sezidati hišo, postaviti moram najprej temelj. Da se takó le dela lotim, pa mi potlej zid raste sam o sebi. Tu nas vsakdo ima gotovo toliko izkušnje, da vé, s kacim strahom in s kako pazljivostjo pričenjavo novece novo delo. Na primer: Kako pázi mlatič, vzemši prvič cép v roki, da prav udarja in o pravem času. Posmehívajo se celó njegovej skrbljivosti. A priučivši se temu delu, tolče pravilno, naj bi tudi na pol drémal.“

Jos. Gradččan

Smrdokavrino gnezdo.

Ded se sprehajajo z vnuki ob polji. Mlajši se držé deda ter verno poslušajo, kar jim pripoveduje izkušeni stárec, a največji, Milan po imeni, skače na desno in levo, pobezáva v mišje róve, razsipava krtíne, pleza na drevesa za tičjimi gnezdi itd. Živ nepokoj ga je. Ded ga svaré rekoč: „Ne letaj vedno okrog; obleko si mažeš in trgaš. Glej, kakó so tvoji brateci mirni, pridruži se še tí njim!“

Milan ne posluša slabotnega starca, temveč kakor prej vse prevonjáva, pretipáva in prebrskáva.

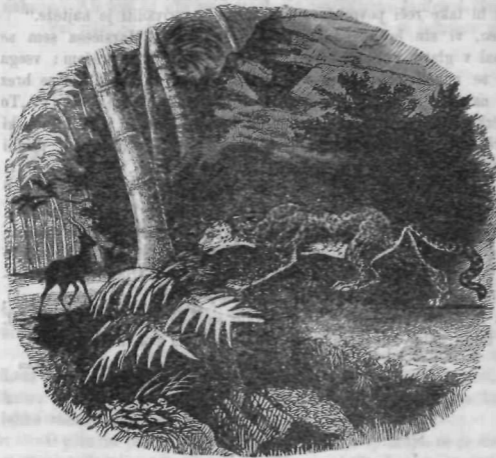
Pridejo mimo oreha, ki je imel v trobji malo od tal precejšno duplo. Zgonjivi Milan se požene na drevo ter poseže z roko v votlino. A naglo jo vzmakne, ker mu od smrdokavrinega gnezda nestrpen smrad udari v nos.

Pri bližnjem studenci so počivali ded z vnuki. Milan si je umival usmrajeni roki in otepal oprášeno obleko. A ded so ga tako-le opominali: „Kdor, kakor tí, vse prebrska, temu od marsikod neprijeten duh nasproti pridehtí, kdor hoče vse poizvedeti, ta marsikaj neprijetnega o samem sebi poizvé in kdor se v vsak prepír vtika, óni še vselej zdrave glave ne odnese. Zvédavost in prava ukaželjnost si sta nasprotni stvari. Zádnoje vam vsem priporočam, a prve se ogiblajte kakor steklega psá!“

Jos. Gradččan.

Prirodopisno-natoroznansko polje.

Iz daljnih pasov svetá.

Ako se ozremo po južnej polovici Azije, vzlasti po Vzhodnej Indiji, kolika različnost se razprostire našim očém! Tu se razvija pred nami najčvrstjše, najbolj velikansko in najčudnejše rastlinsko življenje, katero tacega pogleda ne navajenega prebivalca

srednjegorskih krajev mora vneti, da vse to občuduje iz vsega srcá. Tu se odprè našim očém tolika bujnost rastlinstva, da gledé na raznovrstnost in obilost rastlin Vzhodne Indije ne prekosí nobena deželá na svetu. Po golem skalovji vije se vedno zeleneča lavorika, katere zelene veje so imeli užé Grki in Rimljani za podobo častí in slave; zemljo palmovih gozdov pokriva kakor najlepša preproga živo-zelena práprotje v raznoličnih podobah. A ne samo rastlinje, nego tudi raznovrstnost in obilost živali in kopańn kaže nam Vzhodno Indijo kakor nekak poseben svet rajske lepote. Ondu v gozdnej golfini se pasó lepe vitke gazelice; pač si človek lepših in živáhnejših živali misliti ne more. Kako tencega in lehkega trupla so! Kako skočne in urne! Njih lepoto, nežnost in veselost popisati ní mogoče. Da-si so gazele krotke, miroljubne in bistrournne živali, vender so zeló boječe ter bežé pred najmanjšo nevarnostjo, kakor bi jih vihar nesel. Najrajše živé v družbi, ter objestno poskakujejo in skačejo v šali druga čez drugo. Samec nosi na glavi lepe kakor lira ukrivljene rogove. Kadar se jih po več skupaj pase, postavijo si jedno na stražo, katera z bistrim očesom pazi na okolo, ne bi li jim od kodí pretíla kaka nevarnost. In če je njeno oko ugledalo, ali tenko uho zaslišalo kaj nevarnega, takój to obznani, in naglo zbežé vse, kakor bi jih vihar popihal. Zaradi ljubkega vedenja in krasnih oči opevali so užé pevci jutrovih dežel v svojih nebrojnih pesnih te lepe in gíbične živali. Indijancem je bila neka vrst gazel užé od nekaj sveta žival. Ostro je bilo prepovedeno od teh živali

meso uživati, ter samo njih malikovalskim duhovnom Braminom in knezom dopuščeno. Gazele lovijo najrajše z leopardom, ki je zelo potuhnela, zvita, hudobna in krvoločna zver. Posebno tako imenovani gepard (*Felis jubata*), ki je podoben lepo pegastej mački, izurjen je v lovu na gazele. Tega zvitega leoparda si indijski knezi takó ukroté, da jim je ubogljiv kakor kak pes, ter ga potem brez vse nevarnosti naložé na voziček, ko ga so poprej uklenili in mu preko glave potegnili čepo, da ne vidi. Tako pripravljene vzemo s seboj na lov. Kadar ugledajo družbo gazel kakih 200—300 korakov daleč, izpusté geparda, ki se kakor mačka tiho priplazi do 50 korakov pasočim se gazelam. V gostem grmovju skrit, preži na svoj plén. Potem se zakadí kakor blisek iz svojega zatišja in v treh do štirih drznih skokih ima užé gazelo v svojih ostrih, grozovitih krempljih. Ko jej izsréblje gorko tekočo kri, izpusti svoj plén, da-si je to zoper navado teh krvoločnih divjih zverí, in zadovoljen je, ako se mu dadó kosti uplénjene živali.

Ivan T.

Razne stvari.

Drobtine.

(Deželske barve avstrijsko-ogerske monarhije.) Česka, Poljska, Tirolska, Hrvatska in Kotorska: belorudeča. Dunajskega in Briksenskega mesta: rudeče bela. Štiriska: belo-zelena. Moravska: zlato-rudeče-modra. Ogerska: rudeče-belo-zelena. Slavonška: modro-belo-zelena. Sibirjska (erdeljska): modro-rudeče-zlata. Slezijska: belo-zlato-črna. Koroška: zlato-rudeče-bela. Kranjska in Dobrovniška (Raguza): belo-modra. Galicijska: modro-rudeče-zlata. Lodomerijska: modro-belo-rudeča. Saleburška: zlato-rudeče-bela. Gorenje Avstrijska, Ilirska, Dalmatinska in Furlanska: modrozlata. Dolenje Avstrijska: rudeče-zlato-bela. Tridentinska in Bregenska: belo-črna. Predarelska: belo-črna. Tržaška (mesto Trst): zlato-rudeče-belo-črna. Istriška: modro-rudeče-zlata.

(Največja cvetlica na svetu) razstavljen je v botaničnem vrtu v Berlinu. Domovina tej cvetlici je véliki sundski otok Sumatra v Aziji. Imé tej velikanskej cvetlici je „*Rafflesia Arnoldi*“ ter meri razcvetena tri metre

v obodu (periferiji) in je sedem kilogramov težka. To orjaško cvetlico je našel 1819. leta guverner Thomas Raffles sprehajajoč se po nekem gozdu z botanikom dr. Jos. Arnoldom, od katerih dveh gospodov je dobila tudi imé. Posebne važnosti je ta cvetlica še zaradi tega, ker v svojem cvetnem zvončku nabere do deset litrov vode, ter je po tem takem tudi izvrstna shramba za vodo. („*Slov. Narod.*“)

Uganke.

- 1) Iz katere puške nihče ne strelja?
- 2) Največ listov dobi, a nikdar mu nihče ne piše.
- 3) S čim se ljudje najbolj jezé?
- 4) Kdaj gledajo ribe skozi okno?
- 5) Iz katerega kozarca se nobeden človek ne napije?
- 6) Rumena mačka pred Bogom se joka; kaj je to?
- 7) Česa je dosti v cerkvi, da-si ní treba? (Odgonetke uganek v prihodnjem listu.)

Odgonetke uganek v 8. „*Vrtčevem*“ listu.

1. Jezdec na konji; 2. Ključ; 3. Zrak (vzduh); 4. Temá; 5. Kožo; 6. Besedica „in“; 7. Polž.

Slovstvene stvari.

* Hartleben's illustrirter Führer durch Triest u. Umgebungen (vodnik s podobami za Trst in okolice). — Takó se imenuje izvrstna in elegantno vezana knjižica s 36 podobami in 5 zemljevidi, ki opisuje v nemškem jeziku Trst in njegovo okolico, kakor tudi izlete v Oglej, Gorico, Pulje, Reko, Benedke, potovanje po Istri, istrskih otocih in ponteskej železnici. — Ker je ta knjižica posebno dobro sestavljena ter podaje mnogo tvarine tudi našim domačim ljudem, kažó jim vse znamenitosti zgoraj omenjenih krajev, zatorej jo gorko priporočamo vsem ónim, ki potujejo po teh krajih in se želé natančneje seznaniti z njimi. Vzlasti bode dobro služila obiskovalcem tržaške razstave, kateri si hočejo še posebej ogledati Trst in njegovo okolico. Boljše knjižice v ta namen pisane ni, kakor je ta. Dobiva se po vseh knjigotržnicah po 1 gld. 50 kr. Naravnost iz Dunaja se naročuje pod naslovom: A. Hartleben, Buchhandlung Wien, Stadt, Wallfischgasse 1.

* Sreča v nesreči, ali popisovanje čudne zgodbe dveh dvoječkov. Poučenje starim in mladim, ubožnim in bogatim. Spisal Jan. Cigler, župnik pri sv. Tilnu v Višnjigori. Drug popravljen natis. V Ljubljani. Založil in izdal Ivan Tomšič 1882. 8° 145 str. — Takó se imenuje užé dolgo pričakovana knjižica za našo slovensko mladino, ki je ravnokar prišla na svetlobo ter je znana pod imenom „Svetin,“ katerega je z veseljem bralo mlado in staro užé pred 40 leti, ko je bila slovenska knjiga še zeló redka prikazen mej slovenskim ljudstvom. Nadejamo se, da bodo prijatelji slovenske mladine radi segli po tej novej izdaji, ki smo jo kot III. zvezek „Knjižnice slovenske mladine“ dali novič na svetlo. Knjižica stoji: Mehko vezana 40 kr.; trdo vezana 45 kr.; krasno vezana, vsa v platnu z zlatim napisom za darila 60 kr. (Za poštnino pod križnim ovitkom se priloži 5 kr. več.) Prosimo najljudnejše vse prijatelje našega domačega slovstva, da bi to knjižico priporočevali in širili povsod, koder se govori naš mili jezik slovenski.

* Fizika za nižje gimnazije reálke in učiteljišča, Spisal in založil Jakob Čebular, c. kr. višje reálke profesor v Gorici. Natisnila Hilarijska tiskarna. 1882. v. 8, 90 str. — To je naslov najnovejšoj šolske knjigi, katero z veseljem pozdravljamo, posebno zdaj, ko nam je šolskih knjig neobhodno potreba. A tudi drugim, katere naravoslovje zanimiva, priporočamo to knjigo, da si jo kupijo ter tako pisatelja podpirajo in k nadaljnjemu delovanju izpodbujajo.

Zahvala.

Iz Hrenovic. Letos smo godovali dan sv. Alojzija prav slovesno. Šolsko mladino — okolo 200 otrok — smo peljali v Hruševje pod zastavo njenega váruha, kjer ste se brali dve sv. maši in pri katerih je šolska mladina prelepe pesni prepevala. Po službi božjej, pri kateri smo óčitno molili za dobrotnike, šli smo v Dilce, kjer je mladina dobila zlatno okrepčalo, ter še nekatere reči igrala. V dan 12. avgusta smo končali šolsko leto in razdelili 24 primernih knjig najpriudnejšim učencem in učenkam. Da smo mogli v dan sv. Alojzija mladino okrepčati in k sklepu šolskega leta darila deliti, v to so pomogli naše šole prijatelji in dobrotniki g. Jan. Šabec s 30 gld., g. Fran Žitko s 5 gld., oba naša rojaka v Trstu bivajoča, in g. Makso Lavrenčič, kupec tukaj, s 5 gld. Bodi tukaj vsem iskrena zahvala óčitno izrečena!

Dr. J. Sterbenc,

prvomestnik kr. šolskemu svetu.

 Tretji zvezek „Knjižnice slovenske mladine“ pod naslovom „Sreča v Nesreči“ razposlali smo te dni vsem ónim našim čast. gg. naročnikom, ki so se bili naročili in nam tudi že denar postali za njo. — Cena knjižici od danes naprej je naslednja: mehko vezana 40 kr.; trdo vezana 45 kr.; krasno vezana vsa v platnu z zlatim napisom 60 kr. (S pošto pod križnim ovitkom veljá knjižica 5 kr. več.)

Ured. „Vrtčevo.“

„Vrtec“ izhaja 1. dnó vsacega meseca, in stoji za vse leto 3 gl. 60 kr.; za pol leta 1 gl. 30 kr. Napis: Uredništvo „Vrtčevo,“ mestni trg, štev. 9 v Ljubljani (Laibach).

Izdatelj, založnik in urednik Ivan Tomšič. — Natisnila Klein in Kovač v Ljubljani.